

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ

АРГАНІЗАЦЫЯ І ТЭХНАЛОГІЯ БІБЛІАГРАФІЧНАЙ РАБОТЫ

спецыяльнасці перападрыхтоўкі
2-23 02 71 Бібліятэчнаўства і бібліяграфія,
кваліфікацыя: бібліятэкар-бібліёграф,
у адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам перападрыхтоўкі,
зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
28.09.2020 № 260, рэг. № 25-13/126

Распрацоўшчыкі праграмы:

С.В. Зыгмантовіч, прафесар кафедры бібліятэчна-інфармацыйнай дзейнасці ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат педагагічных навук, дацэнт;

А.В. Прадзеіна, дацэнт кафедры культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат педагагічных навук

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 07.06.2022 №33

Саветам Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 14.06.2022 № 6

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 15.06.2022 № 5

УВОДЗІНЫ

Вучэбная праграма па дысцыпліне “Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы” прадугледжвае рэалізацыю патрабаванняў, якія ўстаноўлены Адукацыйным стандартам перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў па спецыяльнасці 2-23 02 71 “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”, зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 28.09.2020 № 260.

Для вывучэння дысцыпліны “Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы” прадугледжана 100 вучэбных гадзін, якія ўключаюць 50 вучэбных гадзін аўдыторных заняткаў (у тым ліку, 30 вучэбных гадзін лекцый, 12 вучэбных гадзін практычных заняткаў, 2 вучэбныя гадзіны – семінарскі занятак, 6 вучэбных гадзін круглых сталаў); 50 вучэбных гадзін самастойнай работы.

Вучэбная дысцыпліна “Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы” адносіцца да кампанента тыпавога вучэбнага плана “Дысцыпліны спецыяльнасці” і вывучаецца ва ўзаемасувязі з дысцыплінамі “Дакументазнаўства”, “Бібліятэказнаўства”, “Бібліяграфазнаўства”, “Бібліятэчны фонд”, “Каталагізацыя дакументаў”, “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства”, “Асновы інфармацыйных тэхналогій”.

Актуальнасць вучэбнай праграмы абумоўлена неабходнасцю набываць ведаў, уменняў і навыкаў у арганізацыі і ажыццяўленні бібліяграфічнай практычнай дзейнасці.

Мэта: садзейнічанне вывучэнню слухачамі пытанняў арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці ў Беларусі; засваенню асаблівасцяў арганізацыйна-функцыянальнай структуры бібліяграфічных служб бібліятэк розных тыпаў; авалоданню тэхналогіяй і метадыкай фарміравання і выкарыстання даведачна-бібліяграфічнага апарату, падрыхтоўкі і прамоцыі бібліяграфічных прадуктаў у традыцыйнай і электроннай формах; задавальненню інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў у працэсе бібліяграфічнага інфармавання і даведачна-бібліяграфічнага абслугоўвання; фарміраванню бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў бібліятэк.

Задачы:

раскрыццё арганізацыйных асаблівасцей ажыццяўлення бібліяграфічнай дзейнасці рознымі суб’ектамі сістэмы дакументных камунікацый, напрамкаў іх узаемадзеяння на другасна-дакументным узроўні; разгляд асаблівасцей арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці ў бібліятэках розных тыпаў;

раскрыццё складу, асаблівасцей фарміравання і выкарыстання даведачна-бібліяграфічнага апарату як асноўнай базы бібліятэчна-інфармацыйнага абслугоўвання карыстальнікаў бібліятэк;

адлюстраванне арганізацыйных і тэхнолага-метадычных асаблівасцей выканання розных кірункаў бібліяграфічнай дзейнасці як у традыцыйным, так і ў аўтаматызаваным рэжымах.

Метады навучання: традыцыйныя (метады арганізацыі і ажыццяўлення вучэбна-пазнавальнай дзейнасці слухачоў; метады стымулявання і матывацыі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці слухачоў; метады кантроля і самакантроля); актыўныя; інтэрактыўныя.

Сродкі навучання: аўдыяльныя, візуальныя, аўдыявізуальныя.

Формы вучэбных заняткаў: лекцыі, практычныя заняткі, семінарскі занятак, круглыя сталы.

Форма атрымання адукацыі: завочная.

Асноўныя патрабаванні да вынікаў вучэбнай дзейнасці слухачоў.

У выніку засваення дысцыпліны “Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы” ў слухача павінны быць сфарміраваны сацыяльна-асобасныя, акадэмічныя і прафесійныя кампетэнцыі.

Патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць ідэалогію беларускай дзяржавы, маральныя і прававыя нормы, умець улічваць іх у сваёй прафесійнай дзейнасці;

умець арыентавацца ў працэсах і тэндэнцыях развіцця сучаснага грамадства.

Патрабаванні да фармавання акадэмічных кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць асаблівасці функцыянавання ў грамадстве дакументаў як носбітаў сацыяльнай інфармацыі;

валодаць базавымі тэарэтычнымі ведамі ў галіне дакументазнаўства, бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства, умець прымяняць іх для вырашэння практычных і навуковых задач бібліятэчнай сферы;

Патрабаванні да фармавання прафесійных кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць асаблівасці арганізацыі, тэхналогіі і метадыкі ажыццяўлення бібліяграфічнай дзейнасці ва ўмовах бібліятэкі;

валодаць навыкамі ажыццяўлення бібліяграфічных працэсаў па фарміраванні даведачна-бібліяграфічнага апарата;

ведаць патрабаванні па падрыхтоўцы бібліяграфічнай прадукцыі;

ведаць прынцыпы арганізацыі бібліяграфічнага абслугоўвання карыстальнікаў бібліятэкі;

умець фармаваць бібліяграфічную культуру карыстальнікаў

У змест вучэбнай праграмы ўключаны матэрыялы для аўдыторнай работы з прымяненнем актыўных форм навучання і заданні для самастойнай работы.

Кантроль самастойнай работы слухачоў ажыццяўляецца падчас вучэбных заняткаў і бягучай атэстацыі. Пытанні і заданні для самастойнай работы ўключаны ў матэрыялы для бягучай атэстацыі.

ЗМЕСТ ПРАГРАМЫ

Раздзел 1 Арганізацыйныя пытанні бібліяграфічнай дзейнасці

Тэма 1.1 Бібліяграфічная дзейнасць: азначэнне, структура (4 гадзіны, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – самастойная работа)

Бібліяграфічная дзейнасць: азначэнне, задачы, асаблівасці, напрамкі. Структура бібліяграфічнай дзейнасці.

Тэма 1.2 Арганізацыя, методыка і тэхналогія бібліяграфічнай дзейнасці (2 гадзіны, самастойная работа)

Арганізацыя, тэхналогія і методыка бібліяграфічнай дзейнасці: азначэнне, сутнасць. Асаблівасці арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці ў межах краіны, інфармацыйных устаноў (бібліяграфічных цэнтраў), як функцыя кіравання бібліяграфічнай дзейнасцю.

Тэма 1.3 Бібліяграфічная служба: мэты і задачы (2 гадзіны, самастойная работа)

Бібліяграфічная служба бібліятэкі: азначэнне, задачы, напрамкі дзейнасці. Асаблівасці цэнтралізаванага і дэцэнтралізаванага характару бібліяграфічнай службы бібліятэкі. Бібліяграфічная служба як аб'ект кіравання.

Тэма 1.4 Арганізацыйная структура бібліяграфічнай дзейнасці, прынцыпы яе арганізацыі (4 гадзіны, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – самастойная работа)

Знешнія і унутраныя фактары, якія уплываюць на арганізацыйную структуру бібліяграфічнай дзейнасці бібліятэкі. Прынцыпы яе арганізацыі. Арганізацыя бібліяграфічнай дзейнасці ў бібліятэках, якія не маюць бібліяграфічных падраздзяленняў.

Тэма 1.5 Цэнтры бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь, іх узаемадзеянне (8 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – круглы стол, 4 гадзіны – самастойная работа)

Асноўныя цэнтры бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь: Нацыянальная кніжная палата Беларусі, бібліятэкі, органы навукова-тэхнічнай інфармацыі, выдавецтвы, кнігагандлёвыя прадпрыемствы, архівы, музеі, сродкі масавай інфармацыі: іх задачы, функцыі, асаблівасці выканання бібліяграфічных кірункаў дзейнасці. Нацыянальная бібліятэка Беларусі як цэнтр бібліяграфічнай дзейнасці краіны. Напрамкі ўзаемадзеяння бібліяграфічных цэнтраў Беларусі.

Тэма 1.6 Міжнароднае бібліяграфічнае супрацоўніцтва (4 гадзіны, у тым ліку: 2 гадзіны – круглы стол, 2 гадзіны – самастойная работа)

Асноўныя этапы развіцця міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне бібліяграфіі. Дзейнасць Арганізацыі Аб'яднаных Нацый па пытаннях адукацыі, навукі і культуры (ЮНЕСКА), Міжнароднай федэрацыі бібліятэчных асацыяцый і ўстаноў (ІФЛА), некамерцыйнага партнёрства “Бібліятэчная асамблея Еўразіі” (БАЕ) і іншых у галіне бібліяграфіі. Міжнародныя праграмы і праекты. Міжнародныя навуковыя мерапраемствы (кангрэсы, сімпозіумы, канферэнцыі і інш.). Напрамкі міжнароднага бібліяграфічнага супрацоўніцтва бібліятэк Беларусі.

Тэма 1.7 Арганізацыя бібліяграфічнай дзейнасці ў бібліятэках розных тыпаў (2 гадзіны, самастойная работа)

Залежнасць арганізацыйна-функцыянальнай структуры бібліяграфічнай дзейнасці ад тыпу, задач бібліятэкі, спецыялізацыі дзейнасці, зместу бібліяграфічных працэсаў, інфармацыйнай інфраструктуры рэгіёна. Асаблівасці арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці публічных і спецыяльных бібліятэк, рэспубліканскіх і рэгіянальных.

Раздзел 2 Арганізацыя, тэхналогія і методыка выканання асноўных напрамкаў бібліяграфічнай дзейнасці

Тэма 2.1 Даведчна-бібліяграфічны апарат бібліятэкі: агульныя пытанні арганізацыі (8 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – практычны занятак, 2 гадзіны – семінарскі занятак, 2 гадзіны – самастойная работа)

Даведчна-бібліяграфічны апарат бібліятэкі: яго азначэнне, функцыі, уласцівасці, прынцыпы. Формы існавання розных частак ДБА. Адзінства прынцыпаў і метадычных рашэнняў у фарміраванні ўсіх частак ДБА. Асаблівасці ДБА бібліятэк розных тыпаў. Задачы бібліятэк па развіцці ДБА. Залежнасць ДБА ад тыпу бібліятэкі, спецыфікі яе дзейнасці, праграма-тэхнічнай аснашчанасці, складу карыстальнікаў і зместу іх запытаў. Бібліяграфічны пошук: асаблівасці, агульная методыка. Узаемадзеянне бібліятэк па стварэнні і выкарыстанні ДБА. Віртуальная чытальная зала Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі: сутнасць, назначэнне.

Адзнака якасці ДБА бібліятэкі, эфектыўнасці яго стварэння і выкарыстання.

Тэма 2.2 Сістэма каталогаў, картатэк, баз даных бібліятэкі (4 гадзіны, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – самастойная работа)

Сістэма каталогаў, картатэк, баз даных бібліятэкі: агульная характарыстыка. Асаблівасці электроннага каталога. Зводны каталог: спецыфіка фарміравання, тэндэнцыі развіцця. Базы даных: вызначэнне паняцця, класіфікацыя.

Тэма 2.3 Даведачна-бібліяграфічны фонд бібліятэкі (6 гадзін, у тым ліку: 4 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – самастойная работа)

Даведачна-бібліяграфічны фонд бібліятэкі (ДБФ): азначэнне, структура, асаблівасці камплектавання і арганізацыі. Забеспячэнне доступу і выкарыстанне баз даных ў бібліятэках. Афіцыйныя дакументы, базы даных прававой інфармацыі ў ДБФ бібліятэк Беларусі, іх функцыянальнае прызначэнне і выкарыстанне. Даведачныя выданні і фактаграфічныя базы даных у ДБФ бібліятэкі, іх функцыянальнае прызначэнне і выкарыстанне.

Бібліяграфічныя крыніцы ў ДБФ бібліятэкі: агульная характарыстыка. Асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне крыніц агульнай бібліяграфіі. Суадносіны крыніц нацыянальнай і дзяржаўнай бібліяграфіі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне. Характарыстыка і напрамкі выкарыстання ў рабоце бібліятэк крыніц масавай бібліяграфічнай інфармацыі.

Асноўныя віды крыніц спецыяльнай бібліяграфіі ў ДБФ бібліятэк. Крыніцы навукова-дапаможнай бібліяграфіі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне. Значэнне і выкарыстанне ў рабоце бібліятэк крыніц папулярнай (рэкамендацыйнай) бібліяграфіі, інфармацыйна-рэкамендацыйных сэрвісаў.

Сучасныя тэндэнцыі арганізацыі доступу і выкарыстання электронных інфармацыйных рэсурсаў навуковага цытавання ў бібліятэках.

Сеткавыя рэсурсы ў структуры ДБА бібліятэкі: асаблівасці, значэнне. Электронны навігатар як форма адлюстравання і сродак забеспячэння доступу да сеткавых рэсурсаў. Ацэнка якасці электронных інфармацыйных рэсурсаў.

Тэма 2.4 Фонд неапублікаваных бібліяграфічных дапаможнікаў (фонд выкананых даведак) (4 гадзіны, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – самастойная работа)

Фонд неапублікаваных бібліяграфічных дапаможнікаў: прызначэнне, асаблівасці вядзення ў бібліятэках розных тыпаў. Значэнне і спецыфіка выкарыстання архіваў віртуальных даведачных служб.

Тэма 2.5 Арганізацыя, тэхналогія і методыка падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў (12 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 4 гадзіны – практычны занятак, 6 гадзін – самастойная работа)

Тэхналогія падрыхтоўкі бібліяграфічнай прадукцыі, віды, асноўныя этапы. Характарыстыка тэхналагічных працэсаў падрыхтоўчага этапу вытворчасці бібліяграфічнай прадукцыі. Выбар тэмы дапаможніка і яе вывучэнне. Складанне плана-праспекта дапаможніка, яго прызначэнне і змест. Выяўленне дакументаў, мэта і тэхналагічная характарыстыка.

Асноўныя працэсы аналітычнага этапу падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў. Агульны бібліяграфічны аналіз дакумента (рэсурса): яго мэта і змест. Бібліяграфічнае апісанне і асноўныя патрабаванні да яго. Тэхналогія працэсаў анатавання і рэферыравання. Індэксаванне, прадметызацыя дакументаў. Складанне бібліяграфічных запісаў – канчатковы вынік аналітычнага этапу бібліяграфавання.

Мэты і асноўныя працэсы сінтэтычнага этапу падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў. Адбор дакументаў, яго віды і крытэрыі адбору. Групоўка бібліяграфічных запісаў, яе мэта і асноўныя віды.

Мэты і асноўныя працэсы заключнага этапу падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў. Даведчна-метадычны апарат бібліяграфічнага дапаможніка і асаблівасці яго падрыхтоўкі. Віды дапаможных паказальнікаў і метадыка іх падрыхтоўкі. Навуковае, літаратурнае і бібліяграфічнае рэдагаванне бібліяграфічнага дапаможніка, яго афармленне.

Прыватная метадыка падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў. Выкарыстанне мультымедычных тэхналогій пры падрыхтоўцы бібліяграфічных дапаможнікаў.

Тэма 2.6 Асаблівасці стварэння бібліяграфічнай базы даных (8 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – практычны занятак, 2 гадзіны – самастойная работа)

Віды аўтаматызаванай тэхналогіі фарміравання бібліяграфічнай базы даных. Асаблівасці семантычнага і праграма-тэхнічнага напрамкаў распрацоўкі БД. Сутнасць падрыхтоўчага этапу. Змест і структура тэхнічнага задання. Характарыстыка асноўнага этапу. Заключны этап. Апісанне і рэгістрацыя БД. Роля бібліёграфа пры стварэнні БД. Ацэнка якасці электронных інфармацыйных рэсурсаў.

Тэма 2.7 Карыстальнікі бібліяграфічнай інфармацыі і метады вывучэння іх інфармацыйных патрэбнасцей (6 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 4 гадзіны – самастойная работа)

“Інфармацыйныя патрэбнасці”: паняцце і сутнасць. Метады вывучэння інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў бібліятэк. Асноўныя групы карыстальнікаў бібліяграфічнай інфармацыі ў бібліятэках розных тыпаў і асаблівасці іх інфармацыйных патрэбнасцей.

Тэма 2.8 Бібліяграфічнае інфармаванне (6 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – практычны занятак, 2 гадзіны – самастойная работа)

Бібліяграфічнае абслугоўванне: азначэнне, асноўныя віды.

Бібліяграфічнае інфармаванне: асноўныя віды. Масвае бібліяграфічнае інфармаванне: сутнасць, асноўныя формы. Бюлетэні (картатэкі, базы даных) новых паступленняў у бібліятэцы, выставы, бібліяграфічныя агляды, “Дзень інфармацыі”: спецыфіка падрыхтоўкі, выкарыстання ў рабоце бібліятэк.

Дыферэнцыраванае бібліяграфічнае інфармаванне: азначэнне, формы, асаблівасці тэхналогіі. Індывідуальнае бібліяграфічнае інфармаванне: асноўныя формы. Сістэма выбарчага распаўсюджвання інфармацыі (ВРІ): спецыфіка, прынцыпы яго функцыянавання, формы. Дыферэнцыраванае абслугоўванне кіраўнікоў (ДАК): сутнасць, асаблівасці. RSS-расылкі як

форма бібліяграфічнага інфармавання. Выкарыстанне паслуг служб бягучага абвясчэння агрэгатараў баз даных.

Спецыфіка групавога бібліяграфічнага інфармавання. Тэматычныя спісы (бюлэтэні) новых паступленняў, кальцавая пошта, “Дзень спецыяліста”: асаблівасці падрыхтоўкі, выкарыстання ў дзейнасці бібліятэк. Вывучэнне эфектыўнасці бібліяграфічнага інфармавання.

Тэма 2.9 Даведчна-бібліяграфічнае абслугоўванне (6 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 4 гадзіны – самастойная работа)

Даведчна-бібліяграфічнае абслугоўванне: азначэнне, спецыфіка, асноўныя элементы. Вывучэнне эфектыўнасці даведчна-бібліяграфічнага абслугоўвання.

Асаблівасці даведчна-бібліяграфічнага абслугоўвання ў электронным асяроддзі. Даведчна-бібліяграфічнае абслугоўванне адаленых карыстальнікаў бібліятэк. Віртуальныя даведчныя службы: тэхналогія, рэжымы функцыянавання.

Тэма 2.10 Асаблівасці выканання розных тыпаў бібліяграфічных і фактаграфічных давадак (8 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – практычны занятак, 4 гадзіны – самастойная работа)

Тэхналогія даведчна-бібліяграфічнага абслугоўвання: прыём запыту; устанаўленне кола крыніц, неабходных для аптымальнага задавальнення запыту; пошук бібліяграфічнай, фактаграфічнай інфармацыі; афармленне даведкі; улік вынікаў даведчна-бібліяграфічнага абслугоўвання; выдача ці накіраванне яе абаненту. Спецыфіка выканання бібліяграфічных (тэматычных, удакладняючых, адрасных) і фактаграфічных давадак.

Тэма 2.11 Фарміраванне бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі (8 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – круглы стол, 4 гадзіны – самастойная работа)

Бібліяграфічная культура як састаўная частка інфармацыйнай культуры. “Бібліяграфічная культура”: змест, азначэнне паняцця, суадносіны з паняццем “інфармацыйная культура”, медыяпісьменнасць. Значэнне бібліяграфічнай культуры асобы ў сучасных умовах. Сістэма фарміравання бібліяграфічнай культуры асобы ў краіне. Арганізацыя дзейнасці бібліятэк, іх роля і задачы, напрамкі работы па фарміраванні бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі.

Класіфікацыя форм фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі па розных прыметах: у залежнасці ад масавасці аўдыторыі; месца правядзення; спосабаў перадачы і фарміравання бібліяграфічных ведаў, уменняў і навыкаў. Выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій у фарміраванні бібліяграфічнай культуры.

Масавыя, групавыя, індывідуальныя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі, спецыфіка іх арганізацыі і правядзення. Арганізацыя, змест, праграма і метадычнае

забезпеченне, выкарыстоўваемыя формы работы бібліятэк розных тыпаў па фарміраванні бібліяграфічнай культуры школьнікаў, студэнтаў, спецыялістаў. Асаблівасці фарміравання бібліяграфічнай культуры асобных груп карыстальнікаў інфармацыі.

МАТЭРЫЯЛЫ ДА АЎДЫТОРНАЙ РАБОТЫ З ПРЫМЯНЕННЕМ АКТЫЎНЫХ ФОРМ НАВУЧАННЯ

Круглы стол

Тэма 1.5 Цэнтры бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь, іх узаемадзеянне (2 гадзіны)

Спецыфіка цэнтраў бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь. Карпаратыўныя бібліяграфічныя праекты краіны

Мэта: засваенне асаблівасці цэнтраў бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь і іх узаемадзеяння

Задачы:

уявіць пытанні арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці ў краіне;
вызначыць спецыфіку цэнтраў бібліяграфічнай дзейнасці;
прааналізаваць інфармацыйныя рэсурсы цэнтраў бягучага бібліяграфічнага ўліку нацыянальнага дакумента;
вызначыць узаемадзеянне цэнтраў бібліяграфічнай дзейнасці краіны.

Парадак узаемадзеяння:

1. Адкрыццё круглага стала.
2. Прэзентацыя тэмы, мэты і задач круглага стала.
3. Прэзентацыя пытанняў круглага стала.
4. Абмеркаванне пытанняў круглага стала.
5. Абагульненне вынікаў круглага стала.

Пытанні для абмеркавання:

1. Асноўныя цэнтры бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь: Нацыянальная кніжная палата Беларусі, бібліятэкі, органы навукова-тэхнічнай інфармацыі, выдавецтвы, кнігагандлёвыя прадпрыемствы, архівы, музеі, сродкі масавай інфармацыі: іх задачы, функцыі, асаблівасці выканання бібліяграфічных кірункаў дзейнасці.

2. Нацыянальная бібліятэка Беларусі як цэнтр бібліяграфічнай дзейнасці краіны.

3. Напрамкі ўзаемадзеяння бібліяграфічных цэнтраў Беларусі. [Прааналізаваць бібліяграфічную дзейнасць цэнтраў бягучага бібліяграфічнага ўліку адпаведных відаў нацыянальных дакументаў, выявіць, даць характарыстыку інфармацыйным рэсурсам (бібліяграфічным, фактаграфічным, паўнатэкставым, камбінаваным), якія адлюстроўваюць дзейнасць цэнтраў].

4. Ахарактарызаваць карпаратыўныя праекты бібліятэк Беларусі:

5. Раскрыць вопыт рэгіянальнага ўзаемадзеяння бібліятэк у рамках бібліяграфічнай дзейнасці бібліятэцы.

Круглы стол

Тэма 1.6 Міжнароднае бібліяграфічнае супрацоўніцтва

(2 гадзіны)

Сучаснае міжнароднае бібліяграфічнае супрацоўніцтва бібліятэк: стан, напрамкі

Мэта: засваенне сучаснага стану міжнароднага бібліяграфічнага супрацоўніцтва бібліятэк.

Задачы:

ведаць бібліяграфічную дзейнасць сучасных міжнародных арганізацый; уявіць сучасныя напрамкі, праграмы, праекты міжнароднага бібліяграфічнага супрацоўніцтва бібліятэк Беларусі.

Парадак узаемадзеяння:

1. Адкрыццё круглага стала.
2. Прэзентацыя тэмы, мэты і задач круглага стала.
3. Прэзентацыя пытанняў круглага стала.
4. Абмеркаванне пытанняў круглага стала.
5. Абагульненне вынікаў круглага стала.

Пытанні для абмеркавання:

1. Сучасная бібліяграфічная дзейнасць міжнародных арганізацый (ЮНЕСКА, ІФЛА, БАЕ і іншых).
2. Міжнародная бібліяграфічная дзейнасць сучасных бібліятэк Беларусі.
3. Аналіз міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне бібліяграфіі бібліятэк рэгіёна (месца працы слухача).

Круглы стол

Тэма 2.11 Фарміраванне бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі (2 гадзіны)

Сучасныя падыходы да фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі

Мэта: засваенне сучасных падыходаў да фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі

Задачы:

вызначыць сучасныя тэндэнцыі да фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі бібліятэк;

прааналізаваць віды і формы фарміравання бібліяграфічнай культуры розных груп карыстальнікаў інфармацыі сучасных бібліятэк;

даць характарыстыку сучаснаму стану фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі бібліятэкі (месца працы слухача).

Парадак узаемадзеяння:

1. Адкрыццё круглага стала.
2. Прэзентацыя тэмы, мэты і задач круглага стала.
3. Прэзентацыя пытанняў круглага стала.
4. Абмеркаванне пытанняў круглага стала.
5. Абагульненне вынікаў круглага стала.

Пытанні для абмеркавання:

1. Фарміраванне бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў у бібліятэках: азначэнне паняцця, прынцыпы, метадычныя патрабаванні.
2. Масавыя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі ў бібліятэках.
3. Групавыя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі ў бібліятэках.
4. Індывідуальныя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі ў бібліятэках.
5. Асаблівасці фарміравання бібліяграфічнай культуры розных груп карыстальнікаў.

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ

Раздел 1 Арганізацыйныя пытанні бібліяграфічнай дзейнасці

Тэма 1.1 Бібліяграфічная дзейнасць: азначэнне, структура

Заданне (2 гадзіны)

Знайсці адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Бібліяграфічная дзейнасць бібліятэк: паняцце і сутнасць, асноўныя напрамкі.

2. Структура бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 70–72, 92–98].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанне № 1).

Тэма 1.2 Арганізацыя, методыка і тэхналогія бібліяграфічнай дзейнасці

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Вызначыць значэнне паняццяў “арганізацыя”, “тэхналогія”, “методыка” бібліяграфічнай дзейнасці, іх спецыфіку.

2. Асаблівасці арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці ў межах краіны, інфармацыйных устаноў (бібліяграфічных цэнтраў), як функцыі кіравання бібліяграфічнай дзейнасцю.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 116–119; 9, с. 288–294].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 2, 6).

Тэма 1.3 Бібліяграфічная служба: мэты і задачы

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Бібліяграфічная служба бібліятэкі: азначэнне, задачы, напрамкі дзейнасці, віды арганізацыі.

2. Бібліяграфічная служба як аб’ект кіравання.

3. Спецыфіка бібліяграфічных служб публічных, спецыяльных бібліятэк.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 99–114].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 13).

Тэма 1.4 Арганізацыйная структура бібліяграфічнай дзейнасці, прынцыпы яе арганізацыі

Заданне 1 (1 гадзіна)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Знешнія і унутраныя фактары, якія уплываюць на арганізацыйную структуру бібліяграфічнай дзейнасці бібліятэкі.

2. Прынцыпы арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці бібліятэкі.

Заданне 2 (1 гадзіна)

Правесці аналіз бібліяграфічнай службы бібліятэкі (па вызначаных вышэй пытаннях).

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 122–123, с. 134–139].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 12, 14, 15).

Тэма 1.5 Цэнтры бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь, іх узаемадзеянне

Заданне (4 гадзіны)

Падрыхтаваць матэрыялы, неабходныя для абмеркавання на круглым сталe, па наступных пытаннях:

1. Асноўныя цэнтры бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь: Нацыянальная кніжная палата Беларусі, бібліятэкі, органы навукова-тэхнічнай інфармацыі, выдавецтвы, кнігагандлёвыя прадпрыемствы, архівы, музеі, сродкі масавай інфармацыі: іх задачы, функцыі, асаблівасці выканання бібліяграфічных кірункаў дзейнасці.

2. Нацыянальная бібліятэка Беларусі як цэнтр бібліяграфічнай дзейнасці краіны.

3. Напрамкі ўзаемадзеяння бібліяграфічных цэнтраў Беларусі.

4. Прааналізаваць бібліяграфічную дзейнасць цэнтраў бягучага бібліяграфічнага ўліку адпаведных відаў нацыянальных дакументаў, выявіць, даць характарыстыку інфармацыйным рэсурсам (бібліяграфічным, фактаграфічным, паўнатэкставым, камбінаваным), якія адлюстроўваюць дзейнасць цэнтраў у даным накірунку ў адпаведнасці з прадстаўленай схемай.

Цэнтры бягучага бібліяграфічнага ўліку асобных відаў дакументаў:

Нацыянальная кніжная палата Беларусі (НКП) – друкаваных выданняў, якія выдадзены ў Беларусі, а таксама публікацый беларускіх аўтараў, аб Беларусі, на беларускай мове, якія выдадзены за межамі краіны;

Нацыянальная бібліятэка Беларусі (НББ) – дысертацый;

Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі (НЦПІ) – афіцыйных выданняў (прававых актаў);

Дзяржаўная ўстанова “Беларускі інстытут сістэмнага аналізу і інфармацыйнага забеспячэння навукова-тэхнічнай сферы” (БелІСА) – справаздач аб навукова-даследчых, вопытна-канструктарскіх, вопытна-тэхналагічных прац, дэпаніраваных навуковых прац;

Беларускі дзяржаўны інстытут стандартызацыі і сертыфікацыі (БелДІСС) – стандартаў (тэхнічных нарматыўных прававых актаў);

ДУ “Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці” (НЦІУ), Рэспубліканская навукова-тэхнічная бібліятэка (РНТБ) – патэнтных дакументаў;

НІРУП “Інстытут прыкладных праграмных сістэм” (НІРУП “ІППС”) – інфармацыйных рэсурсаў (БД і інш.);

НКП Беларусі, Спецыялізаваная гарадская бібліятэка для сляпых – філіял ГУ “ЦСГПБ г. Мінска” – выданняў для інвалідаў па зроку і са слабым зрокам.

Абласныя бібліятэкі – мясцовыя дакументы.

Схема апісання электронных інфармацыйных рэсурсаў:

1. Базы даных, электронныя каталогі:

1.1 назва;

1.2 від дакумента;

1.3 утрыманне;

1.4 аб’ём (па-магчымасці);

1.5 пошук.

2. Электронныя бібліяграфічныя паказальнікі:

2.1 самастойныя прадукты ці электронныя версіі друкаваных;

2.2 выгляд дакумента;

2.3 назва;

2.4 утрыманне;

2.5 доступ;

2.6 пошук па зместу.

3. Паўнатэкставыя рэсурсы:

3.1 арыгінальныя, створаныя для сайта, агульная характарыстыка;

3.2 адсканіраваныя версіі папяровых дакументаў, агульная характарыстыка;

3.3 выгляд дакумента;

3.4 назва;

3.5 утрыманне;

3.6 доступ.

5. Ахарактарызаваць карпаратыўныя праекты бібліятэк Беларусі:

Зводны электронны каталог бібліятэк Беларусі
<http://unicat.nlb.by/index.html.be>

Нацыянальная база даных аўтарытэтных запісаў

<https://nlb.by/content/informatsionnye-resursy/elektronnye-informatsionnye-resursy/svodnye-resursy-bibliotek-belarusi/>

“Сводный электронный каталог статей LibKAPD”
<https://www.pac.by/about/structure/units/library/corporate-interaction/>

Зводны электронны інфармацыйны рэсурс нацыянальнай бібліяграфіі Беларусі

http://eir.nlb.by/wps/portal/eir!/ut/p/a1/hY5LD4IwEIR_iweudJWHaGIMKoH6DF7EXkyJtWBqIbWK_nuRmHjxsZfNbL6ZWURQgoik15xTnReSiqcm7s7CPTfyoI09VScAvJyMHMdetiGGGtjWAHwZH_75N4g0yDj0I7s7BwhjewS4u1jNgrVnAXZfwI-

[KKSJcFGnz7taXqeVxRBQ7MMWUeVH1OdO67BtgQFVVphSpmd4NKAulqag35eytrInt6Ggkg_U5VNgVpw1St5BqDwlcHTEde63Wg-XYU/dl5/d5/L0lDUmlTUSEhL3dHa0FKRnNBLzRKVXBDQSEhL2Jl/](http://unicat.nlb.by/scient/auth_e.html)

“Ученые Беларуси”

http://unicat.nlb.by/scient/auth_e.html

“Беларусь у асобах і падзеях”

<http://wcent.nlb.by/factualdbtest/view/faces/Main.jspx>

Віртуальная чытальня зала НББ

<https://www.nlb.by/by/paslugi/virtualnyya-servisy/virtualnaya-chyitalnaya-zala/>

6. Раскрыць вопыт рэгіянальнага ўзаемадзеяння бібліятэк ў рамках бібліяграфічнай дзейнасці бібліятэцы (месца працы слухача).

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 5-8, 10, 11).

Тэма 1.6 Міжнароднае бібліяграфічнае супрацоўніцтва

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць матэрыялы, неабходныя для абмеркавання на круглым сталe, па наступных пытаннях:

1. Сучасная бібліяграфічная дзейнасць міжнародных арганізацый (ЮНЕСКА, ІФЛА, БАЕ і іншых).

2. Міжнародная бібліяграфічная дзейнасць сучасных бібліятэк Беларусі.

3. Аналіз міжнароднага супрацоўніцтва ў галіне бібліяграфіі бібліятэк рэгіёна (месца працы слухача).

Літаратура для самастойнага вывучэння: [12, с. 37–43; 13, с. 17–29].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 9).

Тэма 1.7 Арганізацыя бібліяграфічнай дзейнасці ў бібліятэках розных тыпаў

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Залежнасць арганізацыйна-функцыянальнай структуры бібліяграфічнай дзейнасці ад тыпу, задач бібліятэкі, спецыялізацыі дзейнасці, зместу бібліяграфічных працэсаў, інфармацыйнай інфраструктуры рэгіёна.

2. Асаблівасці арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці публічных і спецыяльных бібліятэк, рэспубліканскіх і рэгіянальных (на аснове аналізу афіцыйных сайтаў бібліятэк па выбару).

3. Характарыстыка арганізацыі бібліяграфічнай дзейнасці ў бібліятэцы (месца працы слухача). Раскрыць віды, формы бібліяграфічнай дзейнасці, асаблівасці планавання, уліку, справаздачы. Прывесці ўзоры.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 130–146].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 12, 13, 18).

Раздзел 2 Арганізацыя, тэхналогія і методыка выканання асноўных напрамкаў бібліяграфічнай дзейнасці

Тэма 2.1 Даведачна-бібліяграфічны апарат бібліятэкі: агульныя пытанні арганізацыі

Заданне (2 гадзіны)

Знайсні адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Даведачна-бібліяграфічны апарат бібліятэкі: яго азначэнне, функцыі, уласцівасці, прынцыпы, формы.

2. Асаблівасці ДБА бібліятэк розных тыпаў. Даць характарыстыку структуры, стану даведачна-бібліяграфічнага апарата (ДБА) бібліятэкі (месца працы слухача), яго фарміравання і выкарыстання.

3. Выкарыстанне віртуальнай чытальнай залы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі пры фарміраванні ДБА бібліятэкі.

4. Адзнака якасці ДБА бібліятэкі, эфектыўнасці яго стварэння і выкарыстання.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [7, с. 40–50; 16, с. 155–177].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 16, 17, 18).

Тэма 2.2 Сістэма каталогаў, картатэк, баз даных бібліятэкі

Заданне (2 гадзіны)

Знайсні адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Сістэма каталогаў, картатэк, баз даных бібліятэкі: агульная характарыстыка.

2. Асаблівасці электроннага каталога.

3. Зводны каталог: спецыфіка фарміравання, тэндэнцыі развіцця.

4. Базы даных: вызначэнне паняцця, класіфікацыя.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 142–156; 2, с. 74–78; 18, с. 46–53].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 20; 21; 22; 23).

Тэма 2.3 Даведачна-бібліяграфічны фонд бібліятэкі

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Даведачна-бібліяграфічны фонд бібліятэкі (ДБФ): азначэнне, структура, асаблівасці камплектавання і арганізацыі.

2. Афіцыйныя дакументы, базы даных прававой інфармацыі ў ДБФ бібліятэк Беларусі, іх функцыянальнае прызначэнне і выкарыстанне.

3. Даведачныя выданні і фактаграфічныя базы даных у ДБФ бібліятэкі, іх функцыянальнае прызначэнне і выкарыстанне.

4. Бібліяграфічныя крыніцы ў ДБФ бібліятэкі: агульная характарыстыка.

5. Сеткавыя рэсурсы ў структуры ДБА бібліятэкі: асаблівасці, значэнне.

6. Ацэнка якасці электронных інфармацыйных рэсурсаў.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [2, с. 23–26; 6, с. 43–59; 8, с. 7–31; 12, с. 37–43].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 24–38).

Тэма 2.4 Фонд неапублікаваных бібліяграфічных дапаможнікаў (фонд выкананых даведак)

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Фонд неапублікаваных бібліяграфічных дапаможнікаў: прызначэнне, асаблівасці вядзення ў бібліятэках розных тыпаў.

2. Значэнне і спецыфіка выкарыстання архіваў віртуальных даведачных служб.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [2, с. 99–120].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 39).

Тэма 2.5 Арганізацыя, тэхналогія і методыка падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў

Заданне 1 (2 гадзіны)

Падрыхтаваць матэрыялы, неабходныя для абмеркавання на круглым сталe, па наступных пытаннях:

1) Спецыфіка этапаў падрыхтоўкі сучасных бібліяграфічных дапаможнікаў.

2) Сучасныя тэндэнцыі падрыхтоўкі, віды і формы бібліяграфічных дапаможнікаў бібліятэк.

3) Прыватная методыка падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў.

4) Мультымедычныя тэхналогіі, якія выкарыстоўваюцца пры падрыхтоўцы бібліяграфічных дапаможнікаў.

5) Сучасны стан бібліяграфічнай прадукцыі бібліятэкі (месца працы слухача).

Літаратура для самастойнага вывучэння: [2, с. 27–35; 5, с. 115–128; 7, с. 15–31; 8, с. 25–37; 16, с. 155–177; 20, с. 43–50; 21, с. 168–176].

Заданне 2 (2 гадзіны)

Скласці электронны навігатар па інтэрнэт-рэсурсах па вызначанай тэме.

Неабходна прадставіць не менш 15 анатаваных бібліяграфічных запісаў на розныя віды інтэрнэт-рэсурсаў у адпаведнасці з сучаснымі патрабаваннямі да іх.

Заданне 3 (2 гадзіны)

Скласці бібліяграфічны агляд. Для выяўлення дакументаў неабходна выкарыстаць розныя віды крыніц інфармацыі: карткавыя каталогі (картатэкі), друкаваныя бібліяграфічныя дапаможнікі, базы даных (айчынных і замежных вытворцаў), інтэрнэт-рэсурсы. Спіс літаратуры па тэме агляда павінен уключаць не больш 15 бібліяграфічных апісанняў на розныя віды дакументаў, складзеных у адпаведнасці з сучаснымі патрабаваннямі да іх.

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 41–46).

Тэма 2.6 Асаблівасці стварэння бібліяграфічнай базы даных

Заданне (2 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. Віды аўтаматызаванай тэхналогіі фарміравання бібліяграфічнай базы даных.

2. Асаблівасці семантычнага і праграмна-тэхнічнага напрамкаў распрацоўкі БД.

3. Сутнась падрыхтоўчага этапу. Змест і структура тэхнічнага заданья. Характарыстыка асноўнага этапу.

4. Заключны этап. Апісанне і рэгістрацыя БД.

5. Роля бібліёграфа пры стварэнні БД.

6. Ацэнка якасці электронных інфармацыйных рэсурсаў.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [11, с. 56–83; 17, с. 102–106].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанне № 47).

Тэма 2.7 Карыстальнікі бібліяграфічнай інфармацыі і метады вывучэння іх інфармацыйных патрэбнасцей

Заданне (4 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. “Інфармацыйныя патрэбнасці”: паняцце і сутнасць.

2. Метады вывучэння інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў бібліятэк.

3. Асноўныя групы карыстальнікаў бібліяграфічнай інфармацыі ў бібліятэках розных тыпаў і асаблівасці іх інфармацыйных патрэбнасцей.

4. Аналіз дзейнасці бібліятэкі (месца працы слухача) па фарміраванні і вывучэнні інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў інфармацыі.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [2, с. 74–78].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанне № 47).

Тэма 2.8 Бібліяграфічнае інфармаванне

Заданне (2 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. Бібліяграфічнае абслугоўванне: азначэнне, асноўныя віды.

2. Масвае бібліяграфічнае інфармаванне: сутнасць, асноўныя формы.

3. Індывідуальнае бібліяграфічнае інфармаванне: асноўныя формы.

4. Спецыфіка групавога бібліяграфічнага інфармавання.

5. Вывучэнне эфектыўнасці бібліяграфічнага інфармавання.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [2, с. 55–62; 6, с. 43–59; 9, с. 288–294; 15, с. 33–50].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 48–51).

Тэма 2.9 Даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне

Заданне (4 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. Даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне: азначэнне, спецыфіка, асноўныя элементы.

2. Вывучэнне эфектыўнасці даведачна-бібліяграфічнага абслугоўвання.

3. Даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне аддаленых карыстальнікаў бібліятэк.

4. Віртуальныя даведачныя службы: тэхналогія, рэжымы функцыянавання.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 102–115; 10, с. 113–121; 15, с. 33–50].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 52; 57).

Тэма 2.10 Асаблівасці выканання розных тыпаў бібліяграфічных і фактаграфічных даведак

Заданне (4 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. Тэхналогія даведачна-бібліяграфічнага абслугоўвання: прыём запыту; устанаўленне кола крыніц, неабходных для аптымальнага задавальнення запыту; пошук бібліяграфічнай, фактаграфічнай інфармацыі; афармленне даведкі; улік вынікаў даведачна-бібліяграфічнага абслугоўвання; выдача ці накіраванне яе абаненту.

2. Спецыфіка выканання бібліяграфічных (тэматычных, удакладняючых, адрасных) і фактаграфічных даведак.

3. Аналіз бібліяграфічнага абслугоўвання карыстальнікаў у бібліятэцы.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [7, с. 130–145; 10, с. 113–121].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 53–56).

Тэма 2.11 Фарміраванне бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі

Заданне (4 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. “Бібліяграфічная культура”: азначэнне паняцця, змест, суадносіны з паняццямі “інфармацыйная культура”, “медыяпісьменнасць”.

2. Значэнне бібліяграфічнай культуры асобы ў сучасных умовах.

3. Арганізацыя дзейнасці бібліятэк, іх роля і задачы, напрамкі работы па фарміраванні бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі.

4. Класіфікацыя форм фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі па розных прыметах: у залежнасці ад масавасці аўдыторыі; месца правядзення; спосабаў перадачы і фарміравання бібліяграфічных ведаў, уменняў і навыкаў.

5. Выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій у фарміраванні бібліяграфічнай культуры.

6. Масавыя, групавыя, індывідуальныя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі, спецыфіка іх арганізацыі і правядзення.

7. Аналіз форм работы бібліятэкі (месца працы слухача) па фарміраванню бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [19, с. 115–130].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 58–62).

Форма бягучай атэстацыі – экзамен.

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дырэктар ІПКіПК

А.А.Філіпаў

. .2022

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ БЯГУЧАЙ АТЭСТАЦЫІ СЛУХАЧОЎ

Пытанні для правядзення экзамену па дысцыпліне “Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы”

1. Бібліяграфічная дзейнасць бібліятэк: паняцце і сутнасць, асноўныя напрамкі.
2. Тэхналогія і метадыка бібліяграфічнай дзейнасці: агульная характарыстыка.
3. Інфармацыйныя патрэбнасці карыстальнікаў: паняцце і сутнасць.
4. Метады вывучэння інфармацыйных патрэбнасцей.
5. Арганізацыя бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь: агульная характарыстыка, прынцыпы.
6. Асноўныя цэнтры бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь, іх задачы, функцыі, напрамкі работы.
7. Узаемадзеянне цэнтраў бібліяграфічнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь.
8. Карпаратыўнае ўзаемадзеянне бібліятэк Беларусі па стварэнні інфармацыйных рэсурсаў.
9. Міжнароднае бібліяграфічнае супрацоўніцтва.
10. Нацыянальная кніжная палата Беларусі як нацыянальны бібліяграфічны цэнтр.
11. Нацыянальная бібліятэка Беларусі як цэнтр бібліяграфічнай дзейнасці краіны.
12. Арганізацыя бібліяграфічнай дзейнасці ў бібліятэцы: агульныя пытанні.
13. Бібліяграфічная служба бібліятэкі, яе арганізацыйна-функцыянальная структура ў бібліятэках розных тыпаў.
14. Асноўныя функцыі бібліяграфічнага падраздзялення бібліятэкі.
15. Бібліяграфічныя функцыі небібліяграфічных падраздзяленняў бібліятэкі.
16. Даведчна-бібліяграфічны апарат (ДБА) бібліятэкі: азначэнне, функцыі, уласцівасці, прынцыпы.
17. Структура ДБА і задачы бібліятэк па яго развіцці.
18. Асаблівасці ДБА бібліятэк розных тыпаў.
19. Бібліяграфічны пошук: асаблівасці, агульная метадыка.
20. Сістэма каталогаў, картатэк, баз даных бібліятэкі: агульная характарыстыка.
21. Сістэма каталогаў бібліятэкі: агульная характарыстыка.

22. Сістэма картатэк бібліятэкі: агульная характарыстыка.
23. Базы даных: вызначэнне паняцця, асноўныя тыпы.
24. Ацэнка якасці электронных інфармацыйных рэсурсаў.
25. Даведчна-бібліяграфічны фонд бібліятэкі: азначэнне, структура, асаблівасці камплектавання і арганізацыі.
26. Афіцыйныя дакументы, базы даных прававой інфармацыі ў ДБФ бібліятэк Беларусі, іх функцыянальнае прызначэнне і выкарыстанне.
27. Даведчныя выданні і фактаграфічныя базы даных ў ДБФ бібліятэкі, іх функцыянальнае прызначэнне і выкарыстанне.
28. Бібліяграфічныя крыніцы ў ДБФ бібліятэкі: агульная характарыстыка.
29. Крыніцы агульнай бібліяграфіі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне.
30. Крыніцы нацыянальнай бібліяграфіі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне.
31. Крыніцы дзяржаўнай бібліяграфіі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне.
32. “Летапіс друку Беларусі” – характарыстыка сістэмы дзяржаўных бібліяграфічных паказальнікаў.
33. Крыніцы масавай бібліяграфічнай інфармацыі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне.
34. Крыніцы навукова-дапаможнай бібліяграфіі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне.
35. Крыніцы папулярнай (рэкамендацыйнай) бібліяграфіі, іх асаблівасці і функцыянальнае прызначэнне.
36. Сеткавыя рэсурсы ў структуры ДБА бібліятэкі: асаблівасці, значэнне.
37. Рэсурсы адкрытага доступу: характарыстыка і выкарыстанне.
38. Электронны навігатар як форма арганізацыі сеткавых рэсурсаў.
39. Фонд неапублікаваных бібліяграфічных дапаможнікаў як частка ДБА.
40. Ацэнка якасці даведчна-бібліяграфічнага апарата бібліятэкі, эфектыўнасці яго стварэння і выкарыстання.
41. Тэхналагічная характарыстыка падрыхтоўчага этапа складання бібліяграфічных дапаможнікаў, яго мэты, асноўныя працэсы.
42. Тэхналагічная характарыстыка аналітычнага этапа складання бібліяграфічных дапаможнікаў, яго мэты, асноўныя працэсы.
43. Тэхналагічная характарыстыка сінтэтычнага этапа складання бібліяграфічных дапаможнікаў, яго мэты, асноўныя працэсы.
44. Тэхналагічная характарыстыка заключнага этапа падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў, яго мэты, асноўныя працэсы.
45. Прыватная методыка падрыхтоўкі бібліяграфічных дапаможнікаў.
46. Выкарыстанне мультымедычных тэхналогій пры падрыхтоўцы бібліяграфічных дапаможнікаў.
47. Базы даных: тэхналогія фарміравання.

48. Бібліяграфічнае абслугоўванне: азначэнне, задачы, віды.
49. Індывідуальнае бібліяграфічнае інфармаванне. Тэхналагічная характарыстыка асноўных форм.
50. Групавое бібліяграфічнае інфармаванне. Тэхналагічная характарыстыка асноўных форм.
51. Асноўныя формы масавага бібліяграфічнага інфармавання: тэхналагічная характарыстыка асноўных форм.
52. Даведчна-бібліяграфічнае абслугоўванне: асноўныя элементы і тэхналогія.
53. Тэхналогія і метадка выканання тэматычных даведак.
54. Тэхналогія і метадка выканання ўдакладняючых даведак.
55. Тэхналогія і метадка выканання адрасна-бібліяграфічных даведак.
56. Тэхналогія і метадка выканання фактаграфічных даведак.
57. Даведчна-бібліяграфічнае абслугоўванне аддаленых карыстальнікаў бібліятэк: асноўныя тыпы, іх характарыстыка. Віртуальныя даведчныя службы.
58. Фарміраванне бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў у бібліятэках: азначэнне паняцця, прынцыпы, метадычныя патрабаванні.
59. Масавыя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі ў бібліятэках.
60. Групавыя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі ў бібліятэках.
61. Індывідуальныя формы фарміравання бібліяграфічнай культуры карыстальнікаў інфармацыі ў бібліятэках.
62. Асаблівасці фарміравання бібліяграфічнай культуры розных груп карыстальнікаў.

СПІС РЭКАМЕНДУЕМАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Асноўная

1. Моргенштерн, И. Г. Общее библиографоведение [Электронный ресурс] : учебник / И. Г. Моргенштерн. – 5-е изд., стер. – Санкт-Петербург : Лань : Планета музыки, 2020. – С. 70–72; 92–156. – Режим доступа: <https://e.lanbook.com/book/151836>. – Дата доступа: 03.06.2022.

2. Штратникова, А. В. Библиография библиографии [Электронный ресурс] : учебник / А. В. Штратникова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Юрайт, 2020. – С. 23–26; 54–78; 99–120. – Режим доступа: <https://e-catalog.nlb.by/Record/BY-RLST-kp-859508>. – Дата доступа: 03.06.2022.

Дадатковая

3. Бабичева, М. Е. Популярный библиографический очерк (эволюция жанра в изданиях РГБ) / М. Е. Бабичева // Библиосфера. – 2022. – № 1. – С. 102–112. – Режим доступа: <https://doi.org/10.20913/1815-3186-2022-1-102-112>. – Дата доступа: 03.06.2022.

4. Брежнева, В. В. Рекомендательная библиография – новые векторы развития в цифровой среде / В. В. Брежнева // Библиография. – 2020. – № 6. – С. 3–14.

5. Васильева, Н. В. Дополненная реальность в библиотеках [Электронный ресурс] / Н. В. Васильева // Научные и технические библиотеки. – 2020. – № 8. – С. 115–128. – Режим доступа: <https://doi.org/10.33186/1027-3689-2020-8-115-128>. – Дата доступа: : 03.06.2022.

6. Гендина, Н. И. Библиотека в едином информационном пространстве: необходимость создания электронных путеводителей по интернет-ресурсам / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова // Научные и технические библиотеки. – 2018. – № 7. – С. 43–59.

7. Гендина, Н. И. Информационная культура личности : в 2 ч. : учебное пособие / Н. И. Гендина, Е. В. Косолапова, Л. Н. Рябцева ; под науч. ред. Н. И. Гендиной. – 2-е изд. – М. : Юрайт, 2021. – Ч. 1 : Среды. – С. 15–50; 112–258.

8. Гендина, Н. И. Информационная культура личности : в 2 ч. : учебное пособие / Н. И. Гендина, Е. В. Косолапова, Л. Н. Рябцева ; под науч. ред. Н. И. Гендиной. – 2-е изд. – М. : Юрайт, 2021. – Ч. 2. – С. 7–153.

9. Зыгмантович, С. В. Библиографическое информирование в библиотеках в современных информационно-технологических условиях [Электронны рэсурс] / С. В. Зыгмантович // Научный поиск в сфере современной культуры и искусства : материалы научной конференции профессорско-преподавательского состава Белорусского государственного университета культуры и искусств (Минск, 26 ноября 2020 г.) / Белорусский государственный университет культуры и искусств. – Минск, 2021. – С. 288–294. – Режим доступа: <http://repository.buk.by:8080/bitstream/handle/>

123456789/24653/BIBLIOGRAFICHESKOE%20INFORMIROVANIE%20V%20BIBLIOTEKAN.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Дата доступа: 03.06.2022.

10. Зыгмантович, С. В. Справочно-библиографическое обслуживание в электронной информационной среде библиотеки [Электронный ресурс] / С. В. Зыгмантович // Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. – 2020. – № 2 (36). – С. 113–121. – Режим доступа: <http://repository.buk.by/123456789/22010>. – Дата доступа: 03.06.2022.

11. Интегрированные информационно-поисковые системы и сервисы библиотек : научно-методическое пособие / Национальная библиотека Беларуси ; коллектив авторов: В. И. Бричковский [и др.]. – Минск, 2021. – С. 56–83. – (Серия “БиблиоКонсультант” ; вып. 10).

12. Леликова, Н. К. Национальная библиография в цифровую эпоху: международная регламентация и отечественный опыт [Электронный ресурс] / Н. К. Леликова // Библиосфера. – 2021. – № 2. – С. 37–43. – Режим доступа: <https://doi.org/10.20913/13/1815-3186-2021-2-37-43>. – Дата доступа: 03.06.2022.

13. Лиховид, Т. Ф. Международное библиотечно-библиографическое сотрудничество: становление организационных форм / Т. Ф. Лиховид, П. В. Прихожев // Библиография. – 2020. – № 2. – С. 17–29.

14. Нацыянальныя дакументы Беларусі: метадыка і тэхналогія сучаснай бібліятэчнай працы : навукова-метадычнае выданне / Нацыянальная бібліятэка Беларусі. – Мінск : Нацыянальная бібліятэка Беларусі, 2019. – С. 125–153. – (Серія “БібліяКансультант” ; выпуск 7). – С. 21–39; 153–162.

15. Нещерет, М. Ю. Цифровая библиография: библиотеки в поисках инновационных инструментов библиографической деятельности [Электронный ресурс] / М. Ю. Нещерет // Научные и технические библиотеки. – 2021. – № 7. – С. 33–50. – Режим доступа: <https://doi.org/10.33186/1027-3689-2021-7-33-50>. – Дата доступа: 03.06.2022.

16. Оценка эффективности деятельности библиотек по созданию электронных информационных ресурсов [Электронный ресурс] : [монография] / Ю. Н. Галковская [и др.] ; Белорусский государственный университет культуры и искусств. – Минск : БГУКИ, 2021. – С. 155–177. – Режим доступа: <http://repository.buk.by/bitstream/handle/123456789/23729/OCENKA%20EFFEKTIVNOSTI%20DEYATELNOSTI%20BIBLIOTEK-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Дата доступа: 03.06.2022.

17. Предеина, А.В. Базы данных библиотек: актуальные вопросы создания и использования [Электронный ресурс] / А. В. Предеина // Бібліяпанарама. Вып. 22 / Брэсцкая абласная бібліятэка імя М. Горкага, Адзел бібліятэказнаўства ; [складанне і рэдакцыя: Л. К. Кароль, А. С. Кузьміна]. – Мінск : БудМедыяПраект, 2019. – С. 102–106. – Режим доступа: http://www.brl.by/resursy/pechatnye-izdaniya/bibliopanorama_22.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

18. Редькина, Н. С. Современные практики библиотек по обучению информационной грамотности [Электронный ресурс] / Н. С. Редькина // Библиосфера. – 2019. – № 4. – С. 46–53. – Режим

доступа: <https://doi.org/10.20913/1815-3186-2019-4-46-53>. – Дата доступа: 03.06.2022.

19. Савицкая, Т. Е. Мобильные технологии в работе библиотек: зарубежный опыт [Электронный ресурс] / Т. Е. Савицкая // Научные и технические библиотеки. – 2020. – № 4. – С. 115–130. – Режим доступа: <https://doi.org/10.33186/1027-3689-2020-4-115-130>. – Дата доступа: 03.06.2022.

20. Справочник библиотекаря. Книга 1. Интерактивные и мультимедийные технологии / авторы: Н. П. Опарина, С. В. Савкина, Е. В. Роот ; под ред. И. С. Пилко. – 5-е изд. – Санкт-Петербург : Профессия, 2021. – С. 43–104.

21. Справочник библиотекаря. Книга 2. Грузова, А. А. Управление проектами в библиотечно-информационной деятельности / А. А. Грузова. – Пятое издание. – Санкт-Петербург : Профессия, 2021. – С. 168–176.

Нормативные правовые акты

22. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь ад 15 сакавіка 1994 г. [Электронны рэсурс] : з змен. і доп., прынятымі на Рэсп. рэферэндумах 24 лістапада. 1996 г. І 17 кастрычніка. 2004 г. // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь. – Мінск, 2022.

23. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры [Электронны рэсурс] : 20 ліпеня 2016 г., № 413-З : прыняты Палатай прадстаўнікоў 24 чэрвеня 2016 г. : адобр. Саветам Рэсп. 30 чэрвеня 2016 г. – Рэжым доступу: <https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413>. – Дата доступа: 03.06.2022.

24. Об авторском праве и смежных правах [Электронный ресурс] : Закон Респ. Беларусь, 17 мая 2011 г., № 262-З. – Режим доступа: <https://etalonline.by/document/?regnum=h11100262>. – Дата доступа: 03.06.2022.

25. Об информации, информатизации и защите информации [Электронный ресурс] : Закон Респ. Беларусь, 10 нояб. 2008 г., № 455-З. – Режим доступа: <https://pravo.by/document/?guid=3871&p0=h10800455>. – Дата доступа: 03.06.2022.

26. Государственная программа “Культура Беларуси” на 2021–2025 гг. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://pravo.by/upload/docs/op/C22100053_1612558800.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.